

עוֹתָק מִס. 4 מִחוּר 4

ס ר ד י

110-2

ט י ר ט ה
סְטִינְדְגֶרְמָה

פגישת של חברי הממשלה המיועדת
(הממשלה ה-14)
כ"ז באדר תשכ"ט - 17.3.69
(בשעה 09:00 בבוקר)

נוכחים : הגב' ג. מאיר (המועדת לראשות הממשלה),

וה"ה י. אלון,
י. אלמוגי,
ז. ארן,
מ. בגין,
י. בורג,
י. ברזילי,
ח. גבתי,
י. גלילי,
מ. דיין,
ז. ורהפטיג,
י. ישעיהו,
מ. כרמל,
י. חפיר,
פ. חפיר,
מ. קול,
ח.מ. שפירא,
י.ש. שפירא,
ז. שרף,
א. ששון.

א. אבן (בחול),
מ. בנסוב (בחול).

נעדרו:

מ. ארנון - מזכיר הממשלה
רשמה - ל. צ'סנר

הצגת הממשלה החדשה בכנסתהמועמדת לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר:

חברי הממשלה, אני רוצה לברך אתכם, כל-

אחד מכם, ונברך את עצמנו על הזכות לקבל על עצמנו מעמסה גדולה ואחראית. נחפיל לכך שנוכל לעמוד בזה כולנו יחד.

אני רוצה להביע הוקרה עמוקה לחברים

שהשתתפו בוועדה הבין-מפלגתית, על העבודה היסודית והמהירה שעשו, על-מנת לאפשר לנו להציג את הממשלה היום, ושה לא ארך יותר מדי זמן.

אני חושבת שהעם כולו ציפה לכך שהממשלה

תיכנס לעבודה חקינה במהירות המכסימלית.

מטעם זאת הוועדה הבין-מפלגתית ביקשו ממני

להכניס דברים אחדים בפרק המדיני שבנאום. חלק מהדברים בלאו-הכי הוכנסו, ובמידה שלא היו, דאגתי להכניס אותם.

ברצוני רק למסור לכת על הדברים העיקריים

שאני אומר אותם בנאום.

מובן מאליו שעיקר הדברים זה על ענייני

בסחוק, על הנעשה בעניינים בטחוניים, לא בפרוטרוט, אבל הדברים העיקריים,

שאנחנו בעצם עדיין במלחמה; על-כך שהשכנים שלנו למרות זה שהם חתמו על

הפסקת-האש, הם לא מכבדים אותה; שקו הפסקת-האש אינו יכול להיות שקט רק

מצד אחד, או שיהיה שקט משני הצדדים או שלא יהיה שקט. זה ענין הדדי.

אעמוד על רצוננו לשלום ושעל כל הפניות שלנו לשלום לא היתה חגובה חיובית,

כי אם להיפך. אני אומרת באיזה מקום אנחנו אומרים שלום, והתשובה שבאה

מעבר לגבול זו מלחמה.

המועמדת לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר:

אני מצטטת את ההחלטות שנחקלו בכנסת על-פי

דרישה וסיכום של הוועדה.

יש פרק שחיזקתי אחרי שקראתי מברקים שנחקלו

מארצות-הברית; ויש פרק לא-קטן די חריף, לפי דעתי, על ענין ארבע המעצמות, בזה רציתי לעמוד באופן מיוחד על ענין הפתרון הכפוי. זה מקובל בציבור, בעתונות ובנאומים, שלא נקבל פתרון כפוי. אני מנסה להגיד כאן שהמלצות, רק המלצות של ארבע המעצמות, גם זה דבר חמור, מפני שאנחנו אומרים: לא פתרון כפוי, וידידים שלנו אומרים לנו: ודאי שלא פתרון כפוי. בכלל יש פה טעות נדמה לי, מה זה פתרון כפוי? הם ישלחו מארינס מארצות-הברית כדי לכפות עלינו איזה דבר? אבל אני מנסה להסביר שהמלצות של הארבע, שידונו, יתווכחו ביניהם, יתפשרו ויגישו, זה דבר חמור ורציני, ואנחנו לא יכולים לקבל המלצות כאלה.

אני גם עומדת על הנקודה, מה הנסיון שלנו

מהא"ם ומהתערבויות מהוועד, כאילו להבטיח לנו דברים, להראות לנו דברים, ומה יצא מדברים אלה, מאז מסקיפי האו"ם ועד היום.

אני אומרת עוד הפעם שהשלום יכול להיות רק

שאינו

על-ידי משא-ומתן ישיר והסכם-שלום, ^עיכול להיעשות על-ידי גורמים מחוץ

לאזור; רק פגישה פנים-אל-פנים ודיון.

יש פה פרק על פליטים, מה אנחנו עשינו

לפליטים שלנו ומה הם לא עשו לפליטים שלהם, ושהפתרון הוא פתרון אזורי

בסיוע עזרה בינלאומית, וישראל מוכנה לתרום את תרומתה. אני עומדת כמובן

על זכותנו לעמוד, ושנוכל לעמוד בעמיד וכו'; גם על המשימות בבנין ובפיתוח

שאנחנו חייבים להמשיך בהן, ^{בקטן}לחבעיה הזאת שנתעוררה בוועדה.

המועמדת לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר:

ברכה לבנים ולבנות שעלו לנקודות החדשות,

ושבעתיד כבעבר אנחנו נראה בהתיישבות ובהתנחלות דבר חיובי לבטחון
ישראל.

אצא-רה"מ-בפועל י. אלון: השר ברזילי כבר מודאג.

המועמדת לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר:

אל יהיה מודאג.

אני גם מצטטת, על-פי דרישת הוועדה, את

הקול-הקורא של הישיבה המשותפת של הממשלה והנהלת הסוכנות, שהיתה מיד
אחרי מלחמת ששת הימים.

אני מדברת על עלייה, מדברת על קריאה

לעלייה מהעולם החופשי, אחרי שזכינו לעלייה הגדולה מארצות המצוקה
ומדינות-ערב, ומלים אחדות על היהודים המעטים שנשארו במדינות-ערב ומה
שנעשה להם. אבל גם קריאה ליהודים שהם חופשיים לעלות, וזה תלוי רק
ברצונם; והאחגרים שעומדים עכשיו לפני הנוער שלנו; קריאה לעם לקבל את
העולים, ושקליטת העלייה אינה יכולה להיות רק דבר של הממשלה, כי אם
נחוצה לזה השתתפות נפשית של כל בית ובית.

שניים-שלושה משפטים על-כך שלא יכול להיות

פער בין אלה שיושבים בתעלה ועל הירדן וברמה ונותנים את כל מה שיש לאדם
לתת בעד המולדת, ובין אלה שאינם עומדים שם, ושהמעמסה הבטחונית והסכנה
אינן מאפשרות עכשיו הטבות חומריות שונות, לא לבעלי מפעלים ולא לפועלים,
לא לעצמאים ולא לשכירים, ושמוכרחה להיות איזו התאמה בין אלה שעומדים על
המשמרת של הבטחון, ובין אלה שאינם שם. נדמה לי שאלה בערך הנקודות

העיקריות. (השר א. שרון על הטרור?) - ודאי, אמרתי, אני מצטטת פה גם
דברים אחדים מפי נאצר. יש פה נקודה האומרת שאנחנו איננו יכולים להבדיל
בין פעולה של הצבאות הסדירים|ובין ארגוני הטרור, אנחנו מוכרחים לראות את
המדינות והממשלות שמאדמתן בא הטרור כאחראיות לזה.

המועמדת לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר:

יש ציטוטים מנאומיו של נאצר, בהם הוא מודיע

שהוא יעזור לארגוני-החבלה מבחינה כלכלית ובלי הסתייגות. כל זה נאמר.

השר ח.מ. שפירא:

אני חושב שכדאי אולי בנאום הזה להגיד מלה

טובה לאמריקה, היא בכל-אופן כל הזמן עומדת

מאחורינו. צריך להגיד מלה לניכסון, שאנחנו מקווים ובטוחים שימשיך

במסורת האמריקנית למען ישראל.

הייתי פונה גם אל רוסיה בקשר לעליית יהודים

משם.

המועמדת לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר:

יש פה פסוק על רוסיה, אבל לא פנייה לרוסיה.

צריך להגיד שפאשר שתאפשר איחוד משפחות לאלה

השר ח.מ. שפירא:

הרוצים לעלות לארץ.

הייתי מזכיר גם את ארצות-ערב, שישלחו

יהודים משם.

זה ישנו, הוסכם על-כך בוועדה.

השר מ. בגין:

אני מניח שאת מזכירה את צרפת באיזה מקום

השר כ. קול:

בין הדברים לבני עמדתנו כלפיה בקשר לשיחות

הארבע.

בענין הפליטים - בחשע הנקודות ששר-החוץ

העלה בעצרת היה חידוש אחד בזה שאמרנו, שאנחנו מוכנים לקיים ועדה על

הפליטים, גם בלי קשר עם השלום. זה עשה רושם חיובי. הערבים ממילא לא

נענו, לא זה ולא לזה. בכל-אופן, העובדה היא שאנחנו רואים היום את הענין

אחרת מאשר קודם-לכן. אני מציע לא לקשור את הענין של פתרון בעיית

הפליטים לבעיית השלום.

היום הפליטים, אלה שנמצאים פה, הם באחריותה הבלעדית כמעט של ישראל, באחריות צה"ל ובאחריותנו. אנחנו רואים עצמנו יותר אחראים מאשר קודם במידה מסויימת, דה-פקטו, אינני מדבר מבחינה מוסרית. מבחינה מוסרית האחריות היא על הערבים. אולי אנחנו גם צריכים לעשות משהו. העליתי כמה פעמים ביטיבות הממשלה הצעות על "פילוט פרוג'קט". אני לא מדבר על בעיות אלה, אני מדבר על ההפרדה, שלא נקסור את ענין הפליטים עם השלום. אנחנו מוכנים לדון על הפליטים בתנאי שכל מדינות-ערב וסוכנויות האו"ם מוכנות להיות שותפות בדבר כזה.

השר מ. קרמל:
ייתכן שזה מצוי בתוך הנאום, דומני שצריכים להיות איזה דברים על האוכלוסיה הערבית ועל הערבים בשטחים הישנים ובשטחים החדשים.

השר ז. ורהפטיג:
אני מניח שגם מה שאני אומר ישנו כנאום, כאשר את מדברת על יהדות העולם, עלייה מכל הארצות וכו', האט אין אפשרות לשלב משפט, שאנחנו בונים כאן מדינה יהודית הבנויה על ערכים יהודיים?

אני כצטרף לזה שצריך לפנות לאוכלוסיה הערבית ולהזכיר לה, שבמשך עשרים שנה היא היה בשלום אצלנו, ואנחנו יודעים גר לכבד את זכויותיו של כל מיעוט דתי ועדתי.

השר י. ברזילי:
בקשר לשיחות ארבע המעצמות, כיוון שצריך להיות דגש חזק נגד ארבע המעצמות ונגד פתרון כפוי, אולי בכל-זאת, אנחנו אמרנו שכאשר יהיה הסכם על יסוד משא-

השר י. ברזילי:

ומתן ישיר בין הצדדים, אם אחר-כך תבוא ערובה בין-לאומית לקיום הדבר הזה, שהצדדים לא יפרו את ההסכם. כלומר, שלא יהיה רק הצד השלילי, אם כי הצד השלילי יהיה מודגש, שהענין של הערובה לאחר הסכם במשא-ומתן ישיר, זה היה מקובל בהופעות שלנו.

נקודה שניה בתוספת לדבריו של השר קול, האם

יש בנאום מה שהיינו מוכנים לעשות וגם עשינו בקשר עם חזרת פליטים ערביים ואיחוד משפחות, כשנתנו להם אפשרות לחזור? יש לנו רקורד חיובי, שהערבים לא ניצלו אותו, כדאי להכניס את הרקורד החיובי הזה.

הפעם צריך להציע הצעות חיוביות, אבל אני

השר מ. בגין:

מציע לשר ברזילי לא לבקש כראש-הממשלה

להזכיר את הכלה ערובה.

לא המלה ערובה דווקא.

השר י. ברזילי:

יש מצב כזה, מישהו חושב שיש צורך בגבולות

השר מ. בגין:

בטוחים, אז יציעו לתת לנו ערובה, וזה

גבולות ה-4 ביוני 1967 עם שינויים קלים על יסוד הדדיות, ושם יערבו לזה. משמע שאלה יהיו גבולות בטוחים. הדברים ידועים. השר אבן צדק, שבעקבות הדיון בממשלה לפני נסיעתו, הסתייג מהדבר הזה. פעם אמרו, אבל הזמן נשחנה, אני מציע לא להכניס זאת.

לעומת זאת, כיוון שלא שמעתי את הנאום,

שמענו ^{מן} השר ^{ברזילי}, אני מציע לראש-הממשלה, שבמקום פתרון כפוי ידובר על

הסדר כפוי. צריך להגיד שאם תהיה כפייה, זה מהיפך מפתרון. כאן צריך

להגיד שהקרדיט הוא לשר-החוץ. הוא הבחין בין imposed settlement

לבין --- imposed solution. קומיני אמר שיש הבדל בין שני המושגים.

מוחר להגיע להסדר כפוי, אבל זה לא פתרון.

השר א. ששון:

כיוון שזו ממשלה חדשה וראש-ממשלה חדש,

אני חושב שצריך לדבר על יחסינו, יחסי

ישראל עם מדינות אפריקה, אסיה, אירופה ואמריקה.

השר מ. דיין:

אני מצטער שאיחרתי, אבל שאלתי את השר בורג

בקשר לפעולות הטרור, הוא אומר שנאמר בנאום

כי אנחנו רואים את הארצות הערביות אחראיות. השאלה אם נאמר פטוק שאיננו
-הטרור-
רואים את הפעולות/האלה כעולות בקנה אחד עם הפסקת-האש.

המועמד לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר:

זה נאמר. אלך לפי ההערות אחת-אחת.

קודם-כל אני מבקשת מחברי הממשלה להבין

שבעוד חצי-שעה הנאום הזה צריך להיות מובא בפני הכנסת, וקשה לכלול בו

דברים חדשים. אין פנייה לרוסיה, אבל יש דיבור על-כך שאנחנו איננו

משלימים עם ניתוק של שלושה-וחצי מיליון יהודים מאתנו, והבעת תקווה או

בסחוף שיבוא יום והם יצטרפו אלינו. קשה לי לפנות אל רוסיה, כי כאשר

אני מדברת על הארבע, אני אומרת מי הן.

השר ח.מ. שפירא:

אבל היא בכל-זאת שולחת היום עולים.

השר י. ברזילי:

גם בגלל זה. הנוסח הזה יותר טוב.

המועמד לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר:

שתשלח לא בגלל זה שפנינו אליה.

אני אומרת ממי מורכבת הרביעיה, את צרפת

אני לא קוראה בשם, כמו שאני לא קוראה בשם את רוסיה, כאשר אני מדברת על

הארבע. אני אומרת שישנה אחת כזאת ושניה כזאת.

השר מ. בגין:

אני מניח שאפשר יהיה לנחש למי הכוונה.

המועמדת לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר:

אני חושבת שבחידון הזה כל אחד יוכל לנצח.

זו לא פעם ראשונה שיש נאום פוליטי בכנסת

שלא כולל כל התכניות שלנו בכל הבעיות, בעיקר סרק לפני זמן קצר היה

נאום גדול של שר-האוצר, כאשר הוא הביא את התקציב. היה נאום גדול גם

בתשובה. לא ראיתי עצמי זכאית את כל התורה שהיחה במשך עשרים שנה להציג,

כאילו יש בזה חידושים. למעשה אין חידושים בדברים היסודיים.

לגבי בעיית הפליטים נכלל לא מה שאמר השר

קול, אני מזכירה את הנאום של שר-החוץ בעצרת, אבל בלי להיכנס לפרטים.

זה נאמר.

מה ראיתי כמטרה העיקרית של הנאום הזה? -

קודם-כל להיות צמודים לדברים אקטואליים. בעצם במה מחעניין היום העולם?

- הוא רוצה לדעת מה אנחנו חושבים על הבעיות האקטואליות שאנו חיים בהן

היום. ובענין הפליטים הבאתי זאת בהקשר לכך שאנחנו מכירים שבמסא-ומתן

בינינו ובין שכנינו, זו בעיה שעומדת על סדר-היום, ואיך אנחנו רואים

כאפשרות לפתור אותה.

לא הכנסתי שום דבר על האוכלוסיה הערבית

המקומית. אינני יודעת גם אם אפשר להכניס זאת, אבל אולי בתשובה. בתשובה,

שאני מקווה שלא תצטרך להיות ארוכה, אפשר יהיה אולי להוסיף נקודות אחדות

מאלה.

לדברי השר ורהפטיג, שאנחנו מדינה יהודית,

בנויה על ערכים יהודיים, על איזה ערכים אנחנו בונים? על ערכים של

גויים חס-וחלילה?

המועמדת לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר:

אינני חושבת שבמכלול הזה של התכניות שיש לארבע המעצמות, שהן מוכנות לתת לנו מכל טוב, יש ערובה לכל דבר. אינני חושבת שצריך להעלות את הערובה עכשיו. יבוא יום ויהיה הסכם והם ירצו, ואנחנו נמצא לנחוך לבקש. היה זמן שביקשנו ערובה ונצנינו בשלילה. היה זמן שהתנדבו לערובה. אני מזכירה זאת. אינני רוצה שחיה להם אחיזה, כפי שאמר השר בגין, אני מסכימה אתו בענין זה, והם יוכלו להגיד: "אנחנו כבר נותנים לכם ערובה, מה עוד אתם רוצים." אני יודעת שהשר ברזילי אינו מתכוון לזה, אבל חשבתי שזה לא נחוץ.

הם אומרים ערובה, ערובה בבקשה, אבל אחרי ההסכם.

השר י. ברזילי:

כוונתם שזה יבוא במקום.

השר י. ספיר:

המועמדת לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר:

אינני רוצה להיכנס אתם לוויכוח אם הערובה

מקדמת את השלום, או שהשלום צריך לבוא לפני הערובה. אני גם לא חשבתי שאנחנו צריכים עכשיו לחזור על הדברים.

המול אמרתי לחברים, כאשר עברנו על הנוסח

האחרון של הנאום, שאפשר להציג כרכים גדולים על נאומים שלנו בענין

הפליטים במשך עשרים שנה, באו"ם ובכל-מיני מקומות אחרים. שט אמרנו

עשרות פעמים שאנחנו החזרנו פליטים. גם לא רצייתי כל-כך להזכיר מה שעשינו

בעבר בענין החזרת פליטים. מדברים עכשיו מחדש על "בחירה חפשית".

אינני מזכירה, זה היה והוצאתי, אני מדברת

על ידידים, ואני מדברת על כך שאנחנו פונים להסברה מיוחדת לא לארבע

דווקא, לידידים שאנחנו מאמינים בידידותם, מאמינים בכוונות הטובות שלהם.

המועמדת לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר

אני מדברת על רוסיה גם בלי להזכיר את שמה

כשנפתח לארבע. אני מדברת על צרפת בלי להזכיר את שמה ומדוע היא פחות-

או-יותר פסולה להצטרף לארבע. מי היידיים שנשארים? נדבר על אמריקה

בלי להזכיר את אנגליה ובלי להזכיר מדינות אחרות? השר שסוף כבר אמר

שאז צריך להזכיר פה את מדינות אסיה, אפריקה ומדינות אירופאיות.

לגבי ארצות-הברית זה נכון, אבל לגבי ניכסון

השר ח.מ. שפירא:

זה נחוק, כי הוא רק עכשיו נכנס לתפקידו.

המועמדת לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר:

אולי גם את זה אני אכלול בתשובה. היה

פסוק על ארצות-הברית, אבל אחר-כך ככל-זאת הרגשתי שיש עוד יידיים.

אולי בסוף, בהשקפה, אמצא זרף לשלב זאת.

ברשות היושבת-ראש אני רואה לנכון, עס

רה"מ-בפועל י. אלון:

סיום תקופת כהונתה של הממשלה היוצאת,

להודות לחברי הממשלה כל-אחד בנפרד וכולם יחד על שיתוף-הפעולה המלא

בהם זיכוני בתפקידי כראש-הממשלה בפועל, כמחזיק בתפקיד.

על-אף מעמדה הארעי פעלה הממשלה, כפי

שקיבלה על עצמה, מתוך אחריות קולקטיבית מלאה. לא תהיה בזה משום

יומרה אם אומר שכולנו יחד עמדנו בתפקידנו בתקופת המעבר שבין תסירתו

של לוי אשכול ז"ל ועד לכניסתה של חברת-הכנסת הגב' גולדה מאיר, ראש-

הממשלה המיועדת, תיבדל לחיים ארוכים, תוך קיומה וציפיות הממשל על מבחניו,

לפי מיטב יכולתנו.

רה"מ-בפועל י. אלוך:

אנחנו רשאים להתברך בדמוקרטיה הישראלית

שהוכחה מעם נוספת כמה מושרשת היא ועמוקה בהווייה הרעיונית, החברתית
והמדינית של העם בישראל.

בסיום דברי אני רוצה בשם כל חברי הממשלה

לברך את הגב' גולדה מאיר בהצלחה מלאה על-פי התקדימים שהציבה בחפקידיה
הקודמים.

המועמדת לראשות הממשלה הגב' ג. מאיר: תודה.

הישיבה ננעלה בהרמת כוס לחיי
ראש-הממשלה והממשלה החדשה.

=====